

AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

PUTİN'İN ÇİN'DEN BATIYA TEHDİTLERİ

Prof. Dr. Alaeddin YALÇINKAYA

Blog No: 15
01.06.2014

Prof.Dr. Alaeddin YALÇINKAYA

Putin daha önce defalarca Çini ziyaret etmiştir. Ancak Kırım ve Ukrayna gerilimlerinin ertesinde yapılan bu ziyaret ile imzalanan anlaşmalar, uluslararası sistemin kırılma noktalarından birini oluşturmaya aday görünmektedir. Dünyanın ikinci büyük ekonomisi Çin ile altıncısı Rusyanın bu işbirliği ile ortaya çıkması muhtemel güç, aritmetiksel toplamın ötesindedir.

Her iki ülkenin sınır sorunlarını çözmek üzerek buluştuğu Şanghay Beşlisi, 2001de siyasi güç zemini haline gelerek Şanghay İşbirliği Örgütüne dönüştü. Uluslararası örgüt vasfını almasından sonra üye ülkeler arasında gittikçe derinleşen ekonomik ilişkiler gündeme gelmiştir. Ancak jeopolitik şartların birbirine güvenmemesini gerektirdiği Rusya ve Çin, bir türlü ihtiyaçların gerektiği ölçüde ekonomik işbirliğine gidememişlerdir. Çin, Rusyanın Orta Asyadaki Yakın Çevre Politikasını sessizce izlerken Rusya, Çinin aynı bölgede her yönüyle derinleşen yatırımlarını endişe ile izlemiştir. Bu yüzden Rusya, ABDnin 2014 sonrası itibariyle Afganistandan çekilmesini kaygıyla karşıladığını resmen beyan etmiştir.

Ukraynada yaşananların Rusyayı köşeye sıkıştırması Moskova açısından bu güvensizliği rafa kaldırmayı gerekli kılmıştır. ABDnin ulusal ve uluslararası kamuoyunun da baskısı ile Rusyaya yönelik sözde yaptırımları gündeme getirmesi, Putini alternatifleri devreye

sokmak zorunda bıraktı. Benzer durumlar özellikle Japonya ve Vietnam ile yaşadığı sorunlarda Çin için de sözkonusu olup bu şartlar altında anlaşmazlık kalemlerinin kolayca feda edilmesi için çok sebep bulunmaktadır.

Reutersdan Kaletsky, Putinin bu manevrasını Çin ve Rusyanın cennetteki evliliği: İşte Bu Korkunç şeklinde tanımlamıştır. Enerji ihracatçısı Rusya ile dünyanın en kalabalık ülkesi ve enerji ithalatçısı Çinin bir araya gelmesinin batı için birçok anlamı bulunmaktadır. Bu tehlikeli işbirliğinin bazı ayrıntıları dahi şaşkınlığa sebep olmaktadır.

Putinin Çinde imzaladığı sözleşme dosyası oldukça geniş olmakla birlikte ilk bakışta global ölçekte çok fazla önem arzetmeyebilir. Bununla beraber her iki dev açısından bu ticaretin sinerjisi ve önünü açması beklenen diğer kalemler konunun rengini değiştirmektedir. Sorunlu olmaması mümkün olmayan bu iki komşunun askeri işbirliği öncelikle dengeleri sarsma eğilimindedir. Rusyanın 2018den itibaren 400 milyar tutarında 30 yıllık doğalgaz satım sözleşmesi, ekonomisi enerji ihracatına bağlı Rusya için büyük çıkıştır. Kırım ilhakı sonrası Avrupa ve ABDnin boykot tehditlerini böylece şimdiden aşmıştır. Öte yandan savaş sanayii ve nükleer teknolojide global güç olarak Rusyanın bu alanda Çine sunacakları mevcut ve muhtemel güç dengesi hesaplarını altüst etmiştir. Bunun karşılığı Rusyanın Çinden alacağı kalemler ve teknolojiler de yabana atılamaz. Petrol, gaz, kömür ve elektrik çıkarılması, üretilmesi ve nakli konusunda dev imzalar atıldı. Çinin 4 yıl sonra almaya başlayacağı doğalgaz parasından 25 milyar doları peşin ödeyecek olması ise yine şaşkınlıkla karşılanmıştır.

Davos benzeri bir faaliyet olan St. Petersburg Uluslararası Ekonomi Forumunda Medvedev konuklarına yukarıdaki bilgileri verirken, forumu boykot eden batılı firmalara neler kaybettiği konusunda da göndermede bulunmuştur. Bu foruma daha çok ABDli kuruluşlar ve yine ABDnin baskısıyla bir kısım Alman firmalar katılmamak zorunda kalmıştır. İlginçtir İngiliz ve Fransız firmaların katılım konusunda sıkıntıları olmamıştır. Rusya ile ticari bağlantıları çok daha kapsamlı olan Almanlar bu mesajı öncelikle değerlendirecektir.

Putin, Çinde iken yapılan sözleşmelerin uluslararası politikadaki yansıması beklenenden erken görüldü. BM Güvenlik Konseyine Fransa tarafından Suriye liderlerinin Uluslararası Ceza Mahkemesinde yargılanmasına dair bir karar tasarısı sunuldu. Genel beklenti Tasarıyı Rusyanın veto etmesi, Çinin ise çekimser kalmasıydı. Ancak Çin beklentileri altüst ederek Rusya ile birlikte tasarıyı veto etti. Böylece tasarı 13 kabul oyuna karşılık iki veto ile reddedildi. Bunun anlamı, Rusyanın global hesaplarına, özellikle Yeni Soğuk Savaş hazırlıkları çerçevesinde Ortadoğudaki askeri ve siyasi genişlemesine Çinin itiraz etmeyeceğidir.

Putinin Çin seferinin daha birçok boyutu bulunmaktadır. Şanghayda düzenlenen 4. Asya İşbirliği ve Güven Artırıcı Önlemler Konferansı (CICA) zemininde birçok Asya lideriyle bir araya gelmesi, bu arada İranın yeni başkanı Ruhani ile görüşmesi bunlar arasındadır. Bu görüşmede de ikili ilişkiler yanında bölgesel konularda önemli adımlar atıldı. Yaklaşık on yıla yakın bir süredir Çin ve Rus liderler doğalgaz ticareti konusunu görüşmekteydiler. Ancak fiyat konusunda anlaşmazlık bir türlü çözülememişti. CICA vesilesiyle gerçekleşen bu ziyaret ile Ukrayna üzerinden gelen yaptırım tehditleri rüzgârı bir türlü gerçekleşmeyen anlaşmanın yolunu açmış oldu.

Coğrafi bakımdan dünyanın en büyük ülkesi olduğu halde nüfus itibariyle Çinin onda biri durumundaki Rusyanın dünyanın en kalabalık bu komşusuyla işbirliğinin taktik bir çıkış olduğu açıktır. Ancak bu taktiğin dahi ABD ve AB politikalarını ne derece çaresiz bıraktığı hemen ortaya çıkmıştır. Böylece Putinin imzaladığı her sözleşme batıya karşıya birer tehdit olarak belirlenmiştir.

ABD ortak düşmanlığının tetiklediği bu gelişmelerin Doğu Türkistan ile diğer Türk cumhuriyetleri üzerindeki etkisi konusunda endişeler sözkonusudur. Bununla beraber Anglo-Amerikan cephenin küresel politikalarının özellikle Ortadoğu veya İslam dünyasındaki yansımaları Sino-Rusyanınkinden daha olumlu etkiler bırakmamıştır. Bu bağlamda Türk Dış Politikasında kapsayıcı ve kucaklayıcı değerlendirmeler ile bunun gereklerinin büyük ve köklü devlet geleneği üzerinden uygulanmasına ihtiyaç vardır. Gündelik tepkisel politikalardan şiddetle kaçınılmalıdır.

Prof.Dr. Alaeddin Yalçınkaya

Marmara Üniversitesi,

Uluslararası İlişkiler Bölümü

90 0532 202 0663

Marmara University

Department of International Relations

About the author:

To cite this article: Prof. Dr. Alaeddin YALÇINKAYA. 2026. "PUTİN □□ ÇİN □□□ BATIYA TEHDİTLERİ" Center For Eurasian Studies (AVİM), Blog No.2014 / 15. June 01. Accessed November 22, 2026. https://avimbulten.org/public/Blog/PUTIN-IN-CIN-DEN-BATIYA-TEHDITLERI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır